

ODDI WRTH

GYMMANFA o WEINIDOGION,

Agyfarfuant yn EBENEZER, gerllaw PONT-
Y-POOL, yn Swydd FYNWY, Mehefin 27,
a'r 28, 1799:

AT

EGLWYSI

YR

Wales Independent

YMNEILLDUWYR,

Yng Nghymru,

A ELWIR YN CYFFREDIN.

INDEPENDIAID.

NUM. x. 29.

A DYWEDODD MOSES WRTH HOBAB, MAB RAGUEL
Y MIDIANIAD, CHWEGRWN MOSES, MYNED YR
YDYM I'R LLE AM YR HWN Y DYWEDODD YR
ARGLWYDD, RHODDAF HWNNW I CHWI: TYR-
ED CYDANI, A GWNAWN BDAIONI I TI; CANYE
LLAFARODD YR ARGLWYDD BDAIONI AM ISY
KAEI.

Caerfyrddin:

ARGRAPHWYD CAN IOAN EVANS,

YN NEOL-Y-PALOR, — 1799.

LLYTHYR

ODDI WRTH

GYMMANFA YR INDEPENDIAID.

ANWYL FRODYR,

FE welodd yr Arglwydd yn dda, yn nhiriondeb ei ragluniaeth, ganiattau i ni, yn gysurus, drachefn, gyfarfod mewn Cymmanfa flynyddol, unwaith tu yma i'r bedd: fel golygwyr dros, a gweision eich eneidiau gwerthfawr ac anfarwol. Yn enw Pen-Bugail mawr y defaid, yr ydym yn eich annerch â'r ychydig leiniau canlynol.

I. Bvddeid: chwi ystyried, pa fath fydd drwg yr ydym yn byw yntho, a pha fath fydd o ddrygioni fydd yn rhy siw ynnom minau.

Y mae'r byd yn ddwg yn gyntaf; oblegid fod diabol yn yr un byd â ni, a chanddo *interest* fawr iawn, fel ag y mae rhyw beth o'i eiddo ef ymhob tŷ, a phob calon, ac fel pe bai ef y tywyflog mwyaf tirion a da. Pawb o'i ddeiliaid yn ymegniol hynod i gario ei achos ynlaes. Duw o'i rās a ymwelo â myrdd o ddeiliaid tywyflog y fagddu, ac a'u gollyngo o'u carcharau yn rhydd, ar frys.

Yn nelfaf, Mae'r byd yn ddwg, oblegid cynddrwg yw'n dynion fydd yntho. Gymmaint o drais ac o anghyfiawnder fydd yn y byd—Gymmaint o gelyddau fy'n cael eu dweud gan y naill wrth y llall mewn marnach fyddol—Gymmaint o dyngu diaslaidd, gan rai—Gymmaint o gymmeryd Enw Duw yn ofer gan

gan eraill, ar ben pob can gair. Och! yr ydydd yn
ofni, gan lawer o'r bobl broffesedig, i fynu ac i lawr
ar hyd y wlad; o amryw enwau—Gymmaint o feddw-
dod, a chyfaddach, a byw'n foethus, sydd yn ein byd
—Gymmaint o droi tracd i deiau cym'dogion, sydd
heb un galwad iddynt, na neges ganddynt, ond lladd-
eu horiau auraid—Gymmaint o achwyn ar drethi, a
beichiau trymion ar gefus dynion, meddant Edrych-
wch, pa faint y mae'r baich yn drymhau i'r ffermwr
bob dydd marchnad! Edrychwch, pa faint o ddyn-
ion segur sydd yn ein trefydd angladd, fel ag nad oes
ond prin hanner y bobl yn gweithion a dwylaw—
Gymmaint o anghrefn sydd mewn bwytta ac yfed, a
gwilgo gan ddynion—Gymmaint o ddi-brifio egwy-
ddori plant a gwasanaeth ddynion fudd, fel pe baent
heb encidiau i'w eu cadw, na'u colli—Mewn gair, y
mae'r byd yn ddrwg, oblegid y pethodau mawrion a
gyflawnir gan foneddigion a gwren, pa rai fy'n galw
yn uchel am fariau.

II. Y mae dau woldeb yn brin iawn yn y wlad.
Mewn rhai ardaloedd, nid oes dim un am bob deg âg
enw gantho; gwaeth na hynny, nid oes dim ond enw
gan lawer. Mae tymherau afrywiog a gwylltun, tym-
herau ysgafn, neu iach y llall, cobyddlyd, y trydydd;
fel ag y mae llawer yn dweud, Fod yn well delio
neu fasnachu â phawb nâg â chrefyddwyr. Y mae
Ysbryd meddal anffyddlon eraill, megis gwasanaeth-
ddynion wedi peri i rai ddweud, eu bod yn waeth na'r
di-broffes, ac na fynnant a gwelont â hwynt mwy.
Mae crefydd mor brin, fel mae dyma gyd sydd gan
rai: gwrando pregethau, yn enwedig dynion dieithr,
myned yma y Sabbath hyn, a thraw y Sabbath arall;
fel pe baent yn disgwyl i'r sawl a'u gwelant, i feddwl
fod ganddynt hwy fwy o râs, yn enwedig zef drôs
achos Duw, na phawb eraill o'u brodyr a chwiorydd.

fydd gartref, yn eu lle y dylaisn hwy fod. Cario
cyhoeddiadau i pregethwyr, i fod yma, ac i fod draw,
yn crofudd rhai. Mae arnom osn a diweud fod hwn
bweddi ei anfon gan Dduw; ond am yr un aecw, dyn
naldanfonwyd mo liono eriood. Pwy yw'r pregeth-
wyr? Pwy fect bapha fath ddyn yw efe? a'r diwetha
a glywir, yw'r pregethwyr goreu eriood, gan lawer.

III. O Arglwydd, onid yw hwn yn fydd llawd iawn?
Ychydig iawn o barch i'r gwir fydd yn ein dyddiau.
Ymae rhai pregethwyr yn debyg i Nabuchodonosor,
dan y farw, yn beth o bob peth, a'r gwrandawyr yn
debyg i Isten Sioned, yn derbyn pob peth a gynnygir
i'w chog, heb un reol na standard yn y byd, wrth ba
un y dylent brofi grym a chywirdeb yr athrawiaeth;
heb bwylo ar ddynion am eu bod yn eddyfgedig, a'u
bod yn iach er i'r llawer dydd yn eu barn. Mae lla-
wer wedi cyfnewid eu mheddyliau, oblegid idd' eu
meddyliau ffaelu ag ateb eu diben a'u hamcan. Ond
i Dduw y byddo'r diolch, y mae rhai yn cael y ffair
o ddra yn gwyneb pob digalondid.

IV. Y mae rhyw yspryd diosol iawn wedi d'od i
mewn i blith crefyddwyr, yn weinidogion a phobl,
ffellag y myn rhai i ymgymysgu, yn anferth, y gwir
a'r celwydd, yn yr un pulpit, a rhoi cymorthwyr,
n derbyn gan ddynion, croes yn eu mheddyliau i
ni, am hethau Duw.—Fe deyrwed rhai, nad yw gym-
maint o wahaniaeth beth a gredo dynion, ond iddynt
fyw yn rheolaidd.—Duw help, pwy reol ond y gwir?
a pheth dal y gwir heb ei 'nabod a' i'gredu yn gywir.
O Arglwydd, help i gredu'r gwir, byw i'r gwir, a
phregethu'r gwir.

V. Mae duwioldeb yn bria, o herwydd y mae cre-
fydd wedi myned yn llyth'renol gan lawer, yn ein
hoes, ag a broffesalent fod gwaith yr Yspryd Glan
yn rhywlec yn hyn, yn cyd-fyned a phregethiadau gair.
Onid

Onid yw'r dynion hyn yn well na'u hegwyddorion,
mae'n rhaid mai rhyw ddynion enawddol iawn ydynt,
wedi dechreu yn yr yspryd, ac yn debyg o ddibennu
yn y enawd. Mae arnom osn y caiff llawer niwaid
oddi wrth yr yspryd yn awr sydd yn ymdreiglo o an
i fan; sef, *Crefydd y Suppse* yma. Suppse hyn, a
a suppse o'r Hall, siarad am bethau Duw ymhob torf,
neu gwmpni, yn yspryd y byd yn aml: yn amddifad
o'r sobrwydd hwnnw ag y mae'r Duw sanctaidd yn
ei ofyn, wrth ymdrin â'i bethau sanctaidd. Mewn
gair, ffrdyr anwyl, a hoff, ystyriwn y pethau a no-
dwyd yn barod. Cadwn ymhellboddi wrth y dynion
hynny sydd yn gwadu Duwdod ein Crist anwyl ni,
haeddiantleci waed, a gwaith ei Yspryd; ac na challo-
neb barch crefyddol, na derbyniad gennym ni, ond
a fo'n parchu ein Harglwydd Iesu Crist, yn eu hath-
rawlaethau, a'u hyfgrifenadau a bywyd; y rhai y dyw-
edwyd amdanynt: *Y twyllent pe byddai bosibl yr Eth-
oledigion*.

Cynnorthwyd Duw chwira ninnau, i gadw rhag y
drygau a grybwyllwyd. Diolchwn lawer am iddo
ein dala weiniaid, hyd yma, yng wyneb miloedd o
drygau; yn weinidogion, ac yn bobl; a llefwn am
addfedrwydd i gyfarfod yn y gymmanfa fawr ar ed-
iwedd byd, lle na bydd neb yn cael ei flino yn ein con-
ference na'n gymmanfa.

Oblegid y pethau canlynol, y cyttunwyd arnynt
gennym a phawb ag un llef, yn gwaeddi: *Iddo ef, yr
hwn a'n carodd ag a'n golchodd oddi wrth ein pechodau
ein ei waed ei hun; y byddo'r gogoniant yn oes oesfordd.
Amen, Amen.*

CYTTUN.

CYTTUNWYD AR Y PETHAU CANLYNOL:

I.

Cyttunwyd fod i eglwys Crist yn y Castell-Ne-
wydd ar Wylg gael ei chynnorthwyo gan wei-
nidogion cym'dogaethol, ac eraill, ynghyd â Chandi-
dates, hyd oni chelont amser cyfaddas i brofi a dewis
un i fod yn Weinidog sefydlog yn eu mhyfsg.

II.

Cyttunwyd fod y Gymmanfa nesaf yn Llanym-
ddyfri, yr amser arferol; sef, y Merchur a'r Iau diw-
eddaf yn mis Mehefin, a bod y conference iddechreu
dydd Merchur am 12 o'r Gloch, fel yn Ebenezer.
Prydnawn dydd Merchur, disgwylir y Parch. Mr.
Griffiths, Glandwr; Mr. Jones, Trelech, a Mr. T.
Skeel, o Dregarn, i lefaru; boreu dydd Iau am 9 o'r
Gloch, disgwylir Mr. Thomas, Penmaen a Mr. Bow-
en, o Gastell-nedd, i lefaru; am 11 o'r Gloch yr un
dydd, dysgwylir Mr. Davies, Alltwen, i lefaru ar y
Drindod, os angen, Mr. Powell, o Fecthur, Mr. E.
Jones, Pont-y-pool, a Mr. D. Davies, Abertawe.

III.

Cyttunwyd nad oes i neb o honom ni, dda! cyfeill-
ach mewn ffordd o newid gwernidogion a gweinid-
ogaeth â neb dynion: pwy bynnag a fo'n gwadu
Duwdod Crist, haeddiant ei Aberth, a gwaith ei Yf-
pryd. A phwy bynnag â wnelo dda! cyfeillach â
hwynt, wedi un ac ail rybudd, golyger ef fel hwyth-
au; ac nad oes iddynt gymdeithasu â ni yn ein con-
ference, neu yn ein cyfeillach o flaen y gymmanfa.
Nid ydym yn barnu fod hyn yn gulni yfpryd, ond
yn deg, yn dymuno i bob plaid i gadw ar ei phen ei
hun; rhag i'r un farn ein goddiweddid ni, a oddi-
weddodd Israel gynt, pan gymmysgwyd y llwythau.

IV.

Cyttunwyd fod yn gymmwys i'r dynion hynny

ag

ag a gloiodd y drws yn erbyn Mr. Bowen, a'r Eglwys, ymhlith yr Independiaid, yng Nghastell-Nedd, i gael maddeuant ar y tilerau o gyfaddef eu bai yn ysgrifenedig, a thalu'r draul neu gost y gyfraith wladol, a gymmerodd le.

Gogoniant i Dduw byth, hi aeth yn agos o fod yn Bentecost yn Sir Fynwy, am unwaith. Diolch iddo am ei gynnorthwyon mawr i'r amrywiol Genhadon, a safant yn enauau drosto yn ein plith, am y plefer mawr a gafodd cannoedd wrth wrando, a'r boddlonrwydd a gefais llawer o wahanol enwau yng nglewder y gweinidogion, a chywirdeb a grym yr athrawiaeth. A diolch i Dduw am y newyddion a gawsom, fod yr achos goreu yn llwyddo'n gyffredinol yn ein plith.

HANES Y GYMMANFA.

CAdwyd y Confference dydd Merchur, yn agos i 12 o'r Gloch. Dechreuodd yr addoliad am 3, trwy ddarllen, mawl, a gweddi, gan y Parch. T. Skeel, a phregethodd y Parch. J. Bowen, Saron, oddi wrth Mat. xxvii. 18. a'r Parch. D. Davies, o Sardis, oddi wrth Phil. i. 6.

Dechreuodd yr addoliad am 7 o'r Gloch dydd Iau, trwy ddarllen, gan y Parch. W. Thomas, Carwhill, a gweddiodd y Brawd M. Jones, a phregethodd y Parch. T. Phillips, oddi wrth Heb. iv. 14. a'r Parch. J. Davies, o'r Alltwen, oddi wrth Phil. iii. 8.

Yn fuan dechreuodd yr addoliadallan, gan y Parch. H. Powell, o Ferthyr, trwy ddarllen mawl a gweddi, a phregethodd y Parch. E. Harries, oddi wrth Ioan xiii. 8. a'r Parch. T. Bowen, oddi wrth Act. viii. 5. a'r Parch. D. Davies, o Abertawe, oddi wrth Efsay xlv. 22. Cymmerwyd y chydig luniaeth. Dechreuodd yr odfa am 3, o'r Gloch, a gweddiodd y Brawd M. Lewis, a phregethodd y Parch. M. Jones, o Drelech, oddi wrth Eph. iv. 13.

HYMN I.

- 1 **P** ECHADUR gynt a gollwyd.
 Pechadur etto gaed;
 Pechadur wedi fyrthio,
 Pechadur ar ei draed;
 Pechadur, ddoe, yn farw,
 Pechadur heddyw'n fyw,
 Pechadur yn y ffynnon
 Er dued yw ei liw.
 2 Pechadur gynt a chwythwyd
 Ymhelt yn Eden draw;
 Pechadur etto ddygwyd,
 Trwy Galfari gerllaw;
 Pechadur, gynneu'n cuog
 O flaen Gorfedd-faingc Ne',
 Pechadur gaiff ei glirio,
 Oll trwy ei haeddiant e'.

HYMN II.

- 1 **S** ODOMA'm tynnwyd allan,
 Cyn i'r tan i ddod i lawr;
 Trowd fy nghefn ar Gomora;
 Cyd â chodiad boreu'r wawr,
 Diangc weithian, &c.
 Ar y gwaftad, na fydd mwy.
 2 Y mae'r Arch yn awr yn barod,
 A'r diluw tân yn agosau;
 Fe gaiff myrdd eu cawad allan,
 Pan y del tragwyddol wau;
 Ond yn ddiogel, &c.
 Y mae rhai, i Dduw y bo'r clod.
 3 Dyro i mi Yspryd arall,
 Yspryd tynnu yn y bla'n;
 Ac er bod fy ffordd i'n arw,
 Cwrdd a rhwystrau fawr a mân;
 Pen yr yrfa, &c.
 Yn y golwg weithiau fydd.